

АКТУАЛІЗАЦІЯ ЛЮДСЬКОГО МОВЧАННЯ В АНГЛОМОВНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ

Бондаренко В.О. магістрант СумДУ

Науковий керівник – д.філол. наук., проф. Швачко С.О.

Сумський державний університет, м. Суми

Мовчання є унікальним явищем, воно є настільки ж природним, як і власне мовлення, бо людина не може говорити без зупину, мовчання і говоріння чередують одне одного. Інтерес лінгвістів до даного явища можна пояснити прагненням до виходу за рамки суто лінгвістичного спілкування та акцентуації не лише на вербальних, а й на невербальних його компонентах.

Об'єктом дослідження є засоби актуалізації, способи передачі та реалізації комунікативного ефекту людського мовчання. **Предметом дослідження** є англomовний художній дискурс: творчість англomовних поетів та прозаїків.

Актуальність теми визначається тим, що феномен мовчання у мові та його прояви, почали входити в коло зору дослідників не так давно. Художній дискурс сприяє осмисленню природи сіленціального ефекту – багатоаспектності, багатофункціональності та багатомодальності.

Дослідженням даного явища займалися Арутюнова Н. Д., Анохіна Т.А., Швачко С.А., Носова О.Є., Солощук Л.В., Богдановим В.В., Белова А.Д. Побічно даної теми торкнулися у своїх дослідженнях Арнольд І.В., Бацевич Ф.С.

Мовчання не є явищем, що протиставляється мовленню та комунікації, а навпаки, одним із засобів вираження комунікативного повідомлення. Мовчання, як феномен невербаліки, експлікує поведінку, наповнює мовлення новим змістом, а також емоційно доповнює вербаліку [1]. Кількість функцій мовчання у сфері міжособистісного спілкування є вельми чисельною, мовчання може сигналізувати – довіру, впевненість, допитливість, незгоду, згоду, протест, допитливість, питання до співрозмовника, спокій, небажання висловлювати справжні думки, здивування, приголомшення, обурення, сумнів, розгубленість і т.д. Його роль

оцінюється відповідно до ситуації в якій виникає мовчання. Естетичний аспект мовчання проявляється у прагненні митця висловити свою справжню глибинну точку зору. Поет чи письменник націлюється на вираженні всієї повноти своєї думки, інформації, подоланні обмежень, котрі диктуються вербальністю, а також передавання особливого емоційного стану персонажів чи атмосфери оточення.

Психологічне повідомлення мовчання відображає душевні переживання і кризи персонажів: захворювання, страх, відстороненість, самотність, таємницю, піднесення. Мовчання може виражатися в дискурсі як прямими, так і описовими засобами. Воно може виражатися метафорично, фразеологічними одиницями за допомогою спеціальних маркерів і знаків пунктуації. Основними лексемами для вираження ефекту мовчання в англomовному художньому дискурсі є *silence, pause, stillness, calmness, quiet, hush, speechlessness, sulk, peace, lull, reticence, blackout, secrecy, mute, noiselessness etc.* Графічними знаками відображення мовчання є тире, три крапки, крапка з комою. Графічні знаки є маркерами, що «відображають емоційно-психологічний стан комуніканта» [2]. Полілексемні засоби відображення мовчання мають особливе стилістичне маркування: *dead silence, thick silence, solemn silence, watchful silence, creepy silence, roaring silence, embarrassingsilence, awkward silence, tragic silence, depressing silence.* Важливою характеристикою мовчання є його виникнення як у позитивних, так і негативних ситуаціях, причетність до різних мовних соціумів. В процесі даного дослідження було проаналізовано засоби та роль людського мовчання в англomовному художньому дискурсі. Практична цінність дослідження полягає в можливості використання результатів аналізу для лекційних курсів із літератури, стилістики, інтерпретації художніх текстів і т.д.

1. Арутюнова Н. Д. Феномен молчания / Н. Д. Арутюнова // Язык о языке: сб. ст. / под общ. рук. и ред. Н.Д. Арутюновой. – М. : Яз. рус. культуры, 2000. – 418 с.

2. Швачко С.О., Анохіна Т.О. Лінгвістичний статус паузи (на матеріалі англomовних художніх текстів). – Вісник Сумського державного університету. – Серія філологічні науки. – 2002. – №3 (36). – С. 116-121.

Бондаренко В.О. Актуалізація людського мовчання в англomовному художньому дискурсі [Текст] / В.О. Бондаренко; наук. рук. С.А. Швачко // Актуальні проблеми розвитку природничих та гуманітарних наук: збірник матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (15 грудня 2016 р.) / відп. ред. доц. Н. В. Коленда. – Луцьк, вид-во: Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки 2016. –С. 299-301.